

opgericht, waarbij personen tewerkgesteld waren die het Nederlandse milieu goed kenden: Engelsen en Nederlanders. Tot de Engelsen behoorden William Hooper en Seymour Bingham, van wie eerstgenoemde tot in '36 in Den Haag verbonden was geweest aan het Britse *Passport Control Office* (dit had deel uitgemaakt van de Britse spionage-organisatie die bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog tot *MI-6* herdoopt was) en laatstgenoemde tot mei '40 employé was geweest van het Engelse consulaat in Amsterdam; tot de Nederlanders behoorden vroegere 'vaste' medewerkers van *MI-6* in Nederland als A. J. J. Vrinten en P. N. van der Willik (beiden reeds genoemd in ons deel 2, in de aanloop van hoofdstuk 3), alsmede P. Brijnen van Houten die in het kader van de beweging 'Eenheid door Democratie' een anti-Duitse spionagegroep gevormd had welke haar gegevens in Den Haag aan *MI-6* had doorgegeven. Zij en anderen werden over de punten verdeeld waar Nederlanders aankwamen, en al diegenen die door hen, hetzij op grond van eigen wetenschap, hetzij door mededelingen van derden (mededelingen die soms louter door rancune ingegeven waren), van pro-Duitse opvattingen verdacht werden, lieten zij door de Engelse autoriteiten arresteren en interneren. Dat werden er een paar honderd, hoofdzakelijk afkomstig van Nederlandse schepen. Met die interneringen hadden Nederlandse autoriteiten niets te maken, zij het dat de particuliere secretaris van de koningin, van 't Sant, in het algemeen wist wat gaande was.

Van 't Sant had (wij komen er in hoofdstuk 11 op terug) in de eerste wereldoorlog al nauw met de Britse geheime dienst samengewerkt en onmiddellijk na aankomst in Londen nieuwe relaties met *MI-5* en *MI-6* aangeknoopt; die waren al noodzakelijk omdat hij maatregelen moest treffen ter beveiliging van de koningin en het prinselijk gezin. Die nieuwe relaties werden, wat *MI-5* betrof, vergemakkelijkt door het feit dat deze dienst nog steeds onder hetzelfde hoofd stond als in '14-'18: *Sir David Petrie* (*MI-6* had in de herfst van '39 een nieuwe chef gekregen: *Sir Stewart Menzies*, een beroepsofficier met de rang van *Brigadier-General*). Zolang er geen Nederlandse geheime dienst of veiligheidsdienst bestond, sprak het voor van 't Sant vanzelf dat hij gegevens over onbetrouwbare landgenoten rechtstreeks aan *MI-5* doorgaf - zijnerzijds hoopte hij van *MI-5* gegevens te krijgen over de opvattingen van de Nederlandse ministers; hij wist dat die de koningin, die van twijfel vervuld was over de houding van menig een hunner, bij uitstek welkom zouden zijn.

Het was voor de koningin, onwetend als zij was van het ministerieel beraad (de kabinetsnotulen kreeg zij volgens oud gebruik niet te zien), buitengewoon moeilijk om zich een betrouwbaar beeld te vormen van